

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt IX. Caesaris consilium de pactionibus Francofurti habitis. Legatio Farnesij Cardinalis in Hispaniam, eiusque res gestae. Concilij prorogatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1539.

bis Pontificem corripit. Primò, & sanè tolerabilius, cum ab eo Paulus inducitur humanarum solum rationum momentis Cæsarem adhortatus, ne pactionibus assentiretur; cum reuera Pontifex tamquam præcipuo validissimoque argumento, studio ipso dimittæ gloriæ vsus sit; certum apud se habere visus, eam nunquam cumque humano commodo à Cæsare posthabendam. Deinde ut quodam malignitatis abripitur: nisi quatenus morbi vis dici maligna non solet, ubi non latet. Cum Rex Angliæ eâ tempestate secerum edictum in hæreticos promulgasset, quo iubebat Sacramentorum usum retineri, Missæ sacrificium ritè perfici, Religiosorum Ordinum vota custodiri, ad summum quidquid Fides Catholica præcepit obseruari, exceptâ erga verum ipsius Caput obedientiâ, de qua nulla in edicto memorato erat mentio; Pontifex Cæsarem cohortatus est, ut eiusmodi edictum imitaretur, quasi ab Henrico eorum sua crimina emendaturo, atque ut hæreticos admoneret, illum Regem tantum abesse ab eorum secta fouenda, ut potius paratum præ se ferret animum ad se cum Ecclesiâ reconciliandum. Hic verò Paulus III. à Suaui tam concinno deluditur epiphonemate: *se propria utilitas efficit, ut idem homo laudetur, ac vituperetur.* Quasi verò Constantiensi Concilio Ecclesiâ non damnauerit Husli hæreticum, affirmantis omnia hominis probi opera esse bona, & improbi mala: & quasi multa ab Ethnicis gesta, commendata non legantur à sanctis Patribus. At profectò in hoc si erratur, huiusmodi erroris arguere Suauem haud mihi liceret, cum ille semper sibi conflet & in cunctis Pontificum rebus gestis vituperandis, & in cunctis hæreticorum comprobandis.

CAPVT IX.

Cæsaris consilium de pactionibus Francofurti habitis. Legatus Farnesij Cardinalis in Hispaniam, eiusque res gestæ. Concilij prorogatio.

BIs modò Suauem ex manifesta fraude peccantem vidimus: nunc sapius atque grauius in eadem narratione hallucinatum videamus. Ait missum Româ ad Cæsarem Episcopum Mœtæ Politiâni. In quo aded aberrat à vero, ut nondum quidem Sedes ibi Episcopalis fuerit. Missus verò fuit Ioannes Riccius, à Patria *Poltrianus* vocitatus, ex aulicis Farnesij Cardinalis: hic postmodum ad præcipua progressus munera sub Paulo; ac deinde sub Iulio

1539.

cui per minorem vtriusque fortunam familiaris fuerat, inter Purpuratos adscriptus. Sed cum sæpè dicta, vti somnia, casus comprobat, contigit postea, vt Pio IV. Pontifice auctus Episcopali Cathedrâ Mons Politianus Riccius iam Purpuratum sibi Antistitem acceperit. Grauius in aliis labitur. Scribit, post abitum Politiani Concilium prorogatum. Sed ex opposito legitur eius prorogatio constituta in Senatu 30. Maij, eiusque diploma vulgatum 13. Iunij, antequam Farnesius Legatus Toletum perueniret: missio verò Politiani accidit 20. Augusti, post Legati reditum, qui datis die 18. literis, certiore facit Aleandrum Cardinalem, eam missionem in promptu esse. Fallitur, dum narrat, à Cæsare animi sui sensa neutiquam aperta, consenserit necne colloquio Norimbergæ destinato. Palmare profus erratum, cum reperiatur non solum in Pontificio tabulario, sed in pluribus priuatorum manibus, Cæsaris ad Politianum responsio, quæ statim postea fuit à Pontifice Aleandro transmissa, & clarissimè loquitur: quare vel in hoc Suauis, vt in aliis pluribus, rerum gestarum notitiâ caruit, etsi non abditâ, vel fraude non caret, dum eam lectores celat cum Pontificis existimationi conducit. Præ se tulit quidem ibi Cæsar, acceptam sibi fuisse Londensis operam, commendatq; hominem, quod per eam concordiam opposito quasi aggere cohibuerit præcipitis torrentis impetum, & collocatâ in Cæsaris arbitrio illius confirmatione intra sex mensium spatium, manus Protestantium intra idem tempus reuinxerit, suoque Principi liberas reliquerit. Ita honorificè Londensem in Germaniam remisit, dissimulante idcirco Pontifice iustam animi offensionem: simul etiam ibidem Paulo spondit, se rata minimè habiturum ea pacta Religioni parum consentanea, & profano illi congressui repugnaturum; quæ sanè præstitit. Præterea per obsequiosa Pontifici verba in eadem responsione dicebat, Cum Pontifex in suo iudicio reponeret vtriusque rei propositæ optionem, repudiare se generalia Comitia, non solum quia in se non esset suam illis præsentiam polliceri, sine qua cuncti consentiebant, Comitia ingens periculum incurtura ne in *Nationalem*, vt aiunt, Synodum quasi in abortum degenerarent; sed etiam quia tamen præsens ipse Comitibus interesset, & sua & Sedis Apostolicæ dignitas plenam discriminis aleam subitura esset. Cœpisse iam Germanos in vnum coalescentes reuerentiam erga se dediscere; vt in Ratisponensi Conuentu fuerat animaduersum, in quo aded violenter sese inuito terplanè fuerat decretum: Vbi ex quocumque impedimento Concilium Oecumenicum à Pontifice non cogeret intra decem & octo

Zz 2

mensēs,

* Transmissa fuit Româ 18. Octobris 1539. vt habetur in notis manu Legati.

orig
j Trid.
1.
V

1539. menses, illud confestim à Cæsare pro potestate conuocandum, ut certè illius loco peculiarem Synodum nationis habendam. Vnde postea Generalia huiusmodi Comitia euitata, ne tam perniciosi postulatio referuelleret. Accommodatius itaque sibi videri, ad colubendum Lutheranorum impetum, ne tam iniquo tempore ob ardua Turcarum præcipites agerentur, & ad arcendam à Catholicis desperationem exoptata quietis, alium indici congressum, quo vtriusque Religionis homines conuenirent, vnà cum Delegatis à Pontifice, cum suis Regisq̃ Romanorum Oratoribus, & Regis pariter Gallorum, qui suam quoque operam concordiaë procurandæ offerebat, ibique per mutuaë charitatis officia res amice ageretur.

Oblatas itidem Catholicæ parti suppetias à Pontifice comprobabat Cæsar, eumq̃ hortabatur, vt ad Catholicorum fœdus accederet, missis in Germaniam quinquaginta scutorum millibus, quibus alia centum millia se additurum pollicebatur; quod à Pontifice in tempore præstitum est compositis pactionibus, dispulsiq̃ à Rege Galliaë suspicionum vmbris, quas inde contraxerat.

Priusquam hæc agerentur, Augusta mors contigerat: quam ob causam Pontifex, vt quàm honorificentissimè solatiij officia exhiberet, Alexandrum Cardinalem Farnesium nepotem suum ad ea peragenda delegauit, qui 19. Maij profectus. Iniunctum illi, vt paucos apud Cæsarem dies moraretur, quâ ne suspicionem induceret, eo officiorum obtentu aliquid profundius delitescere; quâ, ne si fortè Cæsar aliqua difficiliora per Farnesium posceret, repulsa rediret ab Vrbe ante conspectum Farnesij, vnde eius officij gratia defloresceret. Tria tamen de rebus publicis quæ agitaret, commissa. ^b Primum erat de pace cum Gallo; ad quam perficiendam opus esse videbatur vt illi concederetur Insabria. Qua in re insinuabat Pontifex, quod suo quidem priuato bono prodesset tum Ecclesiasticæ conditionis ob Parmam ac Placetiã, tum Farnesianæ familie ob contractam nuper affinitatem, placido se oculo spectare Principatum illum in Cæsaris potestate; sed præposse apud se communem Christianarum gentium rationem, quibus absque illa pacificatione frontem erigere non licebat aduersus immanem Othomanni potentiam; præsertim vbi Veneti Auria succensentes, vt increbruerat timor, peculiari nomine cum illo inducias componerent, seque communi fœderi subducerent, in quo perstituri non erant, nisi per validam expeditionem aliquid Turcæ fuisset ademptum, cum amplius obstringi non possent sterilis defensionis nexibus, cum in periculo sumptusq̃ continuatione, sine lucri spe; & sine Galliaë Regis

^a Literæ Farnesij Card. ad Poggium Nuntium, 29. Octob. 1539. & alia ad Cardin. à Sancta Flóra ad eundem Farnesium, 8. Maij 1540. & alia Card. Ceuini Bruxellis ad Farnesium, 7. Iunij 1540. habetur in Epistola Legati ad Pontificem Tolero, ad finem Iunij. ^b Habetur in mandatis Legato 29. Maij, in Archiuo Bargheliorum, & in duas Literis Toletis scriptis ad Pontificem à Legato, in Arch. Vatic. alteris 21. Iunij 1539. alteris paulo post: atque ex Literis citandis Card. Farnesij ad Poggium, vsque ad an. 1550. apud Barberinos.

1539.

Regis nervis nihil huiusmodi viriliter tentari posse: sed etiam utcumque induciæ cum Othomanno, prout erat in votis, communes sancirentur, adhuc tamen Galli brachio futurum opus, quò Lutherani deprimerentur, adeoque pax Ecclesiæ stabiliretur, atque lætæ Cæsaris auctoritas in Germania restitueretur: proinde à Pontifice proponi vicissim connubia inter Caroli filiam & Aurelianensem Ducem, & inter Francisci filiam & Carolum orbatum coniuge.

4 Cæsar propositæ quidem paci proclivem ostendit animum, non item coniugi: haud Gallum propensum fore filix nuptum tradendæ id ætatis homini; sibi verò, eâ sobole virili ac muliebri circumlepto, cogitandum potius de nuptiis tot filiorum florentis ætatis, quàm patris consenescentis. Quod sanè re Carolus comprobavit, per ætatis reliquum cælebs.

5 Alterum quod Legato Paulus imposuit, ad Britannix Regem spectabat. Ut Cæsar unâ cum Rege Gallix Legatos ad Henricum mitteret, qui denuntiarent, nisi ille in sinum Ecclesiæ regrederetur, utrumque & commercia cum eo abrupturum, & ipsum armis appetiturum. Abnuvit Cæsar, causatus Lutheranos & Anglum eodem tendere, ut scilicet raptis Ecclesiæ bonis crescant, Romanumque iugum exentiant: proinde sicut animis coaluerant, ita manibus coalituros. Iam quatuordecim Germanorum militum millia ad Oceani litus consistere, auxilio Britannix traiectura. Henricum pecuniâ, non milite abundare; Lutheranos contra pecuniâ, non milite laborare. Idcirco satius esse Lutheranos antea concutere: Henricum enim, molestiam nondum passum, suâ se pecuniâ minimè priuaturum, quò Lutheranis opitularetur: contra verò Lutheranos, allectos à Rege armis appetito libenter cum copiis adfuturos: quocumque siquidem magnete, ad ferrum pertrahendum, longè potentius aurum esse. Virgente autem Legato, Pontificiæ dignitatis interesse, ne absque huiusmodi Legatorum denuntiationibus res planè languescere videretur, responsum est, expectandum quid Polus Cardinalis (qui postquam egerat cum Cæsare, Galliam peterat, & insidiarum metu Carpentorati degebat) cum Rege Gallix pariter transegiisset.

6 Postremum erat, ut de Concilio loqueretur; de quo certa mandata discedens Farnesius à Pontifice non acceperat, præstolante sententiam Senatus proximè habendi, quam iter facienti Legato significaturus erat, prout euenit. Diu anceps fuerat Paulus, an illud prorogandum, an omnino aperiendum sibi esset, atque ubi Episcopi non confluiscent penitus dissoluedum; cum iam satis ex-

Z z 3 ploratum

oria
ij Trid.
1
V

1539. ploratum cunctis esset, se quod suum erat nihil omisisse, sic enim & sincerè se gereret, & famem Christianæ gentis depictis libris minime deluderet. Ad superiendum itaque Concilium adeo Pontificis animum induxerat, ut Aleandrum^a reuocauerit, qui tamquam Legatus Concilio præsideret. Etenim Germanorum Theologi, alique Ecclesiastici, diuinarum magis rationum studiosi quam humanarum periti, à Pontifice, b eiusque administris Concilium iniquè efflagitabant, perinde ac si cui auctoritas inerat ad ipsum indendum, adesset quoque facultas ad congregandum, & quasi literarum ipsorum arma quanto validius se gessissent in doctrinarum certaminibus, tanto potentiùs armatas peruicacium seditiones oppresse fuissent: à qua persuasione viri illi pij abduci non posse videbatur, adeoque nec animo sincero erga Pontificem affici, nisi experimento fuissent edocti, impotentiam esse, quæ repugnantia credebatur. Sed hic Germanorum error discussus postea c rationibus Legati, quem de se Concilij appetentem agnoscebant: atque id mandati quod submiserat Pontifex, postea suspensum. d Tandem potior Senatorum pars censuit, quando cuncti Reges improbabant recusabantque iam conuocationem, id excusando Pontifici fati esse, qui potius aperto illis nolentibus Concilio & hæreticis contemptui fuisset, dum sui sibi non obsequerentur, & obtræctationi Catholicis, dum quod prauidebatur fieri non posse, tentaret. Quam conquestus e priùs fuerat Aleander apud Regem, cum Germanorum Præsules adeo Concilium percuperent, ubi illud Vicentiæ indictum est, eorum neminem obtemperasse. Verùm eos Ferdinandus excusauit, non ex contumacia substituisse, sed cum re non habendum putarent, noluisse frustrà viæ laborem sumptumque profunderè. Idem pariter ipsorum Conuentibus euenire, quamuis dignantissimè indictis, nisi Cæsar adesset. Ceterùm, se planè contemmare, eam temporis conditionem f non esse habendo Concilium accommodatam.

Duo igitur Pontifici consilia supererant. Alterum, ut protraheret Concilium ad alium certum diem, sicuti priùs actum fuerat: sed nihil solidi suppetebat, in quo sibi mixto liceret certo tēporis spatio se obstringere, nullà affulgente successus propinqui spe, cum præfatum Galliarum Rex Latino Iuuenali dixisset, g Protestantes Synodo in Italia numquam adfuturos, idcirco nihil consultum iri eorum reconciliationi, si Vicentiæ cogeretur; nec armis, neque disputationibus eam esse sperandam, sed solùm officiis; se cum illis amicitiam exercere, adeoque omnem operam ad id impensurum. Pro

a Literæ Farnesij Cardinalis ad Aleandrum, præsertim Ostrâ 15. Maij 1539.

b Literæ Aleandri ad Farnesium, 21. Febr. 1539.

c Aleandri Literæ citatæ.

d Literæ Durantis obliente Farnesio Card. Hispaniæ Legato, ad Aleandrum Cardinalem, 28. Maij 1539.

e Literæ Aleandri ad Farnesium Cardinalem, vlt. Februarij 1539.

f Literæ Aleandri ad Farnesium Cardinalem, 15. Marij 1539.

g Extant hæc partim in summa Literarum Iuuenali, restiqua verò in narratione suæ translationis, missa à Farnesio Card. ad Aleandrum, 15. Maij 1539.

fede Concilij Lugdunum proposuit, à qua vrbe nec haretici ab-
horrere possent, neque adeo Cæsar auerti, iam amicitia secum con-
iunctus. Ita seu Regi amor sui persuadebat, seu studebat ipse Cæ-
sari ac Pontifici persuadere, quò amicitia suæ utilitatem extolleret.

8 Alterum erat, Concilij ad incertum tempus prorogatio, cum
scilicet eius celebrandi opportunitatem nactus esset. Atque id in
Senatu statutum, dato diplomate, in quo commemoratis à Ponti-
fice tam curis impensis, quam difficultatibus obiectis in conuocan-
da Synodo, recensitisque in præsentia Catholicorum Principum
postulationibus nouæ cunctationis, Concilium pro arbitratu pro-
rogabat, omnem conatum ac sollicitudinem pollicitus ad illud re-
ipsa cogendum. Atque ad id suis administratoribus demandauit,
ut hoc ipsum Principibus denuntiarent, eosdem extimulantes ad
abrumpendas moras exposità Pontificis voluntate, cui statutum
erat, nolle diutiùs rem protrahere.

9 Ad ea Cæsar Legato respondit, res actas in consultationem non
cadere: sed uti sibi videbatur, non esse id temporis idoneum Con-
cilio celebrando; ita se pariter opportunius existimare, ne quæ ma-
lignis hæreticorum calumniis contra Pontificem daretur aditus per
incertam prolationem, certo illud tempore, sicuti prius, destinan-
dum fuisse. Opposuit Legatus, materiam calumniis magis sub-
trahi incertâ dilatione, per quam liberum erat vel intra breuissi-
mum tempus illud conuocari: at verò præscriptus dilationi dies
proculdubio ad eum vsque diem Synodum impediabat, simulque
nouæ procrastinationis suspicionem ex præteritis exemplis relin-
quebat, quæ Pontifici paritura fuisset infamiam vel minus sinceri
animi falsâ polliciti, vel imprudentis sibi haud verisimilia polli-
centis: nimium decolorari eadem, quæ potissimum est Principum
thesaurus, ubi videantur re in eo deficere, quod verbis palam pro-
nuntiauerant.

C A P V T X.

*Altera Farnesij Cardinalis Legatio ad duos Reges, Pacis
ac Religionis gratiâ.*

1 R Omam redierant prius Farnesius Cardinalis ab Hispanica
Legatione, deinde Aleandri à Germanicâ reuocatus à Pon-
tifice, quòd ibi eius opera superuacanea, hic verò con-
ducibilis futura esset, ut de rebus Religionis coràm dissereret, cum
Gandaenses tumultuati sunt in Cæsarem, illius vrbs dominum
simul

1539.

* 31. Maij
1539. in
Actis Con-
sistor.

* Literę Du-
ratis, nomi-
ne Pontificis
ad Legatum
Aleandrum,
3. Junij: d
1539.

* Literę Far-
nesij ad A-
leandrum,
28. Octobr.
1539.

orig
y Trid
1
V